

SZLAKI KULTURY

w Hiszpanii

www.spain.info

Ministerstwo Przemysłu, Handlu i Turystyki
Wydane przez: © Turespaña
Projekt: Lionbridge
NIPO: 115-23-002-7

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Treść tej broszury przygotowana była z dużą starannością, jednak w przypadku zauważenia jakiegokolwiek błędu prosimy o pomoc w jego poprawieniu i wystanie wiadomości na adres brochures@tourspain.es

Okładka: Bazylika katedralna Nuestra Señora del Pilar (Matki Bożej na Kolumnie), Saragossa
Okładka tylna: Akwedukt w Segowii

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Wybitne postacie	4
Szlak Don Kichota	
Szlak Karola V Habsburga	
Szlak Cyda	
Szlak Hemingwaya	
Szlak Washingtona Irvinga	
Ślady dawnych kultur	11
Srebrna Droga	
Drogi Sefaradu	
Szlaki Dziedzictwa Al-Andalus	
Betycki Szlak Rzymski	
Sztuka i architektura	16
Szlaki sztuki naskalnej	
Odkryj sztukę romańską w północnej Hiszpanii	
Zakochaj się w sztuce mudejar w Andaluzji	
Legendarne zamki	
Szlaki obchodów Wielkiego Tygodnia	
Poznaj smaki Hiszpanii	20
Szlaki wina	
Szlak szynki iberyjskiej	
Droga św. Jakuba	22

Odkryj Hiszpanię, przemierzając jej wspaniałe szlaki kultury

WSTĘP

▲ ALHAMBRA
GRANADA

Przyjedź, by poznać nasze zwyczaje i zanurzyć się w tysiącletniej kulturze Hiszpanii. Wyrusz w podróż, która poprowadzi cię przez zabytkowe miasta, niesamowite krajobrazy i miejsca naznaczone historią. Przeżyj niezapomniane chwile, podziwiając imponujące hiszpańskie dziedzictwo kulturowe.

Możliwości są nieograniczone. Wciel się w bohatera powieści o przygodach **Don Kichota**, przemierzając krajobrazy La Manchy, które Cervantes opisał w swoim dziele. Podążaj śladami rzymskich legionów **Srebrną Drogą (Vía de la Plata)** lub doświadcź niezapomnianych wrażeń na **Drodze św. Jakuba (Camino de Santiago)**.

Jeśli pasjonujesz się kulturą kulinarną, zachwycą cię **szlaki wina**. Skosztuj jed-

nych z najlepszych win na świecie, poszukaj noclegu w hotelach pośród winnic, zwiedzaj zabytkowe miejscowości i zrelaksuj się podczas zabiegu winoterapii. Jeśli lubisz **szynkę iberyjską**, to w regionach takich jak Andaluzja, Estremadura czy Kastylia i León, będziesz mieć wiele okazji, by delektować się tym przysmakiem.

Podróżuj, przenosząc się w dawne czasy i odkrywając ślady kultur arabskiej, żydowskiej i chrześcijańskiej, które współtworzyły naszą cywilizację. Znajdziesz liczne szlaki ze spektakularnymi krajobrazami, które zrobią na tobie niezapomniane wrażenie.

Dołącz do nas, aby poznać Hiszpanię. Bez względu na to, którą trasę wybierzesz, będzie to z pewnością strzał w dziesiątkę.

WYBITNE
POSTACIE▲ CONSUEGRA
TOLEDOSZLAK DON KICHOTA:
ŚLADAMI BOHATERÓW POWIEŚCI CERVANTESA

Zanurz się w dziele światowej literatury – *Don Kichocie z La Manchy*. Szlak poprowadzi cię po kilkusetletnich miejscowościach, historycznych drogach i krajobrazach opisanych w powieści Miguela de Cervantesa. Przygotuj się do walki z wiatrakami, podążaj śladami obiektu westchnień bohatera powieści, Dulcinei, a na koniec skosztuj lokalnych dań takich jak „duelos y quebrantos” na bazie jajeczniczy, kiełbasy chorizo i boczku wieprzowego.

Rozpocznij tę trasę, zwiedzając **Alcalá de Henares**. To miejscowość niedaleko Madrytu wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO i miejsce urodze-

nia Cervantesa. Poznaj **Corral de Comedias**, jeden z najstarszych teatrów w Europie, następnie udaj się na plac **Plaza de Cervantes**, będący sercem miasta. Pod arkadami malowniczej **Calle Mayor** znajdziesz sklepiki, kawiarnie i bary, w których warto skosztować słynnych tapas. **Muzeum – Dom Rodzinny Cervantesa** odtwarza wnętrza z czasów dzieciństwa pisarza.

Madryt to kolejny obowiązkowy przystanek. Będiesz pod wrażeniem pomnika nagrobnego w kościele i klasztorze **oo. Trynitarzy Bosych**. Uważa się, że spoczywają tam prochy Cervantesa i jego żony.

Przegryź coś lub napij się w tawernie **Casa Alberto**, założonej w 1827 roku w budynku zbudowanym na miejscu innego, pochodzącego z XVI wieku, w którym zamieszkiwał Cervantes i gdzie napisał „Cierpienia Persilesa i Sigismundy” oraz drugą część „Don Kichota”.

W programie twojej wycieczki nie może zabraknąć **Toledo** – Miasta Trzech Kultur. Pospaceruj jego wąskimi uliczkami o bogatej historii. Na placu **Plaza de los Tintes** znajdował się dom, w którym mieszkał pisarz. Udaj się następnie do **El Toboso**, miasta Dulcynei, ukochanej Don Kichota.

W **Ciudad Real** czekają na ciebie słynne wiatraki z **Campo de Criptana**, z którymi walczył Don Kichot. Odwiedź **Almagro**, gdzie zachował się XVII-wieczny teatr komediowy. Nie wyjeżdżaj stąd bez spróbowania pysznego sera manchego.

SZLAK KAROLA V HABSBURGA: ŚLADAMI MONARCHY

Podążaj śladami Karola V po jego abdykacji. Monarcha przybył do północnej Hiszpanii z Brukseli na czele flotyli ponad 50 statków, skąd wyruszył w dalszą drogę przez **Kantabrię, Kastylię i León** oraz **Estremadurę**, aż dotarł do **klasztora w Yuste**, gdzie spędził resztę swojego życia.

▲ LAREDO
KANTABRIA

Szlak rozpoczyna się w **Laredo** (Kantabria), gdzie cesarz zszedł na ląd, a dziś upamiętnia ten fakt jego popiersie. Pospaceruj po uroczej starówce, przyjrzyj się murom obronnym i podziwiaj okazałe rezydencje. Skorzystaj z okazji, by popalać się na plażach takich jak **La Salve** czy posurfować w morzu lub wybrać się na rejs po Zatoce Biskajskiej.

Udaj się następnie do Kastylii i Leónu. Odwiedź średniowieczną **Medina de Pomar** (w prowincji Burgos), gdzie Karol V zatrzymał się na nocleg, oraz **Alcázar de los Velasco**, imponujący XIV-wieczny zamek. W historycznym **Burgos** przejdź przez jedną z dawnych bram warownych prowadzących do miasta, **Arco de**

▲ BRAMA ARCO DE SANTA MARÍA
BURGOS

Santa María. W jej wnętrzu natrafisz na średniowieczne schody prowadzące do różnych sal z ciekawymi eksponatami historycznymi i obrazami przedstawiającymi cesarza. Udaj się do wpisanej na listę światowego dziedzictwa UNESCO **katedry**, perły architektury gotyckiej, oraz podziwiaj jej strzeliste wieże.

W **Palencii** czeka na ciebie gmina **Venta de Baños**. Legenda głosi, że wizygocki król Recceswint, dostrzegłszy lecznicze właściwości jednego z tutejszych źródeł, w ramach podziękowania nakazał budowę **kościółka San Juan de Baños**. Zachwyci cię jego wspaniałe wnętrze.

Po pokonaniu wyjątkowo pięknych obszarów, takich jak **Dueñas**, dotrzesz do **Valladolid**, stolicy regionu, gdzie ślady cesarza prowadzą do dawnego **Pałacu Królewskiego**.

Podczas spaceru po mieście warto zwrócić szczególną uwagę na tutejsze pałace, centralny plac **Plaza Mayor** oraz **katedrę**. Po zakończeniu zwiedzania warto posilić się pieczoną jagnięciną, typowym daniem tego regionu.

W prowincji Salamanka zatrzymaj się w miejscowości **Peñaranda de Bracamonte**. Pokochasz tutejsze stare miasto. Następnie kontynuuj podróż do prowincji **Ávila**, gdzie niegdyś miasteczko **Barco de Ávila** powitało cesarza z otwartymi ramionami, a dziś chętnie ugości ciebie. Spróbuj tutaj słynnej białej fasoli i z perspektywy zamku podziwiaj widoki na rzekę Tormes.

Na ostatnim odcinku szlaku, w **Estremadurze**, czeka na ciebie wspaniała przyroda. Jeśli będziesz mieć okazję, aby przebyć tę trasę wiosną, zobaczysz kwitnące wiśnie w dolinie **Valle del Jerte**. Mile zaskoczy cię również rezerwat przyrody **Garganta de los Infiernos** z jego lodowcami. Może uda ci się zaobserwować lot orła cesarskiego lub sępa płowego. Szlak kończy się w klasztorze w Yuste, do którego Karol V nakazał dobudować rezydencję, gdzie mieszkał do końca swoich dni.

▲ KOŚCIÓŁ SAN JUAN DE BAÑOS
VENTA DE BAÑOS (BURGOS)

KOŚCIÓŁ SAN PABLO
VALLADOLID

▼ DOLINA JERTE
CÁCERES

SZLAK CYDA: ŚLADAMI PRZYGÓD ŚREDNIOWIECZNEGO RYCERZA

Czy słyszałeś o *Pieśni o Cydzie*? To słynny kastylijski epos rycerski z XII wieku, który opowiada historię legendarnego rycerza Rodrigo Díaz de Vivara, zwanego Cydem Walecznym. Przemierzając szlak i miejsca, gdzie dokonywał on swoich czynów, odwiedzisz osiem prowincji: **Burgos, Soria, Guadalajara, Saragossa, Teruel, Castellón, Walencja i Alicante**. Trasę możesz pokonać pieszo, rowerem, samochodem lub motocyklem.

Podróż rozpocznij na przykład w wiosce **Vivar del Cid**, miejscu urodzenia tego średniowiecznego bohatera, a stamtąd udaj się do miasta **Burgos**, gdzie w **katedrze** spoczywają prochy jego oraz jego żony Jimeny. Jeśli wybierzesz się tam w październiku, możesz wziąć udział w Weekendzie Cyda, podczas którego miasto na kilka dni nabiera średniowiecznego charakteru. Odbývają się wtedy liczne spektakle plenerowe, turnieje rycerskie, średniowieczne jarmarki itp.

W **Guadalajarze** znajdziesz imponujące twierdze, takie jak **zamek Jadraque**, nazywany też zamkiem Cyda, lub zamek **Sigüenza**, przekształcony obecnie w hotel sieci Paradores, gdzie można przenocować i skosztować dań najlepszej gastronomii w okolicy.

Dotrzyj do prowincji **Soria**, gdzie napotkasz miejsca tak piękne jak **Medinaceli**, z jedynym w Hiszpanii rzymskim łukiem z potrójnymi arkadami.

Krajobraz, który zobaczysz, charakteryzuje się dużą różnorodnością i kontrastami: od pasma górskiego **Sierra de Guadalajara** po park przyrody **Cañón**

de Río Lobos (Soria i Burgos) czy księżycową scenerię równiny **Vega del Jalón** (Saragossa).

Calatayud to kolejna atrakcja na tej trasie. Warto tutaj zwiedzić dawną arabską fortecę oraz zabytkowy kompleks architektury w stylu mudejar, w którym wyróżnia się **kolegiata Santa María la Mayor**. W **Albarracín** (Teruel), oprócz murów miejskich i starówki warto zobaczyć rzymski akwedukt.

Kontynuuj swoją podróż do **Walencji**, miasta, które Cyd zdołał podbić w 1094 roku. Odkryj jego bogatą spuściznę kulturową, odwiedzając takie miejsca jak **katedra** i dawna giełda jedwabiu (**Lonja de la Seda**). Duże wrażenie wywrze też na tobie awangardowa architektura **Miasta Sztuki i Nauki**. Skorzystaj również z okazji, by skosztować paelli i cieszyć się słońcem na lokalnej plaży.

📍 www.caminodelcid.org

▼ ŚWIĘTO SANFERMINES
PAMPELUNA

SZLAK HEMINGWAYA: POZNAJ NAWARRĘ, PODĄŻAJĄC ŚLADAMI NOBLISTY

Podczas niezapomnianej wycieczki szlakiem Hemingwaya po **Pampelunie** (stolicy Nawarry) i jej okolicach będziesz mieć okazję poznania miejsc odwiedzonych przez amerykańskiego pisarza i noblistę, w których się zakochał tak bardzo, że powracał tu aż dziewięć razy.

Wybierz się na spacer po placu zamkowym (**Plaza del Castillo**) i wstąp do któregoś z ulubionych lokali pisarza, jak **Bar Txoko**, **Café Kutz** lub **Café Iruña**. Możesz także odwiedzić hotel **La Perla**, gdzie mieszkał i który pojawił się w jego książce „Słońce też wschodzi”. Jeśli przyjedziesz tu między 6 a 14 lipca, będziesz mieć okazję zobaczyć obchody święta Sanfermines, które także było dla pisarza inspiracją.

Poznaj też inne lokalizacje, które urzekły pisarza ze względu na krajobrazy i spokój. W **Aribe**, **Burguete** i **Yesa** możesz łowić ryby, odpoczywać i skosztować najbardziej typowych smaków kuchni Nawarry.

MOST IZABELI II HISZPAŃSKIEJ
SEWILLA

SZLAK WASHINGTONA IRVINGA: ANDALUZJA ŚLADAMI PISARZA ROMANTYZMU

Poznaj miejsca, które odwiedził Washington Irving w 1829 roku zafascynowany bogactwem i egzotyką cywilizacji hiszpańsko-muzułmańskiej. Szlak jego imienia ciągnie się pomiędzy Sewillą a Grenadą, dwoma głównymi miastami na tej trasie.

Odkryj Sewillę, miasto pełne historii, w którym pisarz się zakochał. Będziesz zachwycony **katedrą** będącą pierwotnie wielkim meczetem. Wejdź na dawny minaret, wieżę **Giralde**, i podziwiaj niezapomniane widoki na miasto. Odwiedź dzielnicę **Triana**, wypij słynny jerez fino w jednej z tawern i naciesz oczy i uszy spektaklem flamenco w jednym z lokali *tablaó*.

Urzeknie cię też magia **Grenady**. Odwiedź kompleks **Alhambry** – dawne miasto na Palatynie, fortecę i rezydencję sułtanów z dynastii Nasrydów. Pospaceruj po jego pałacach i ogrodach, które wydają się pochodzić z baśni „*Tysiąca i Jednej Nocy*” i spróbuj pysznych tapas w jednym z barów w zabytkowej dzielnicy.

Ten szlak poprowadzi cię również do malowniczych miast w prowincji Sewilli, takich jak **Carmona**, **Marchena** i **Écija**, oraz w prowincji Grenady, takich jak **Alhama de Granada**.

WIEŻA LA GIRALDA
SEWILLA

ŚLADY DAWNYCH KULTUR

Zakochasz się w mijanych po drodze pejzażach rozciągających się na całej długości szlaku.

▲ ŚWIĄTYNIA DIANY
MÉRIDA

SREBRNA DROGA (VÍA DE LA PLATA): PODĄŻAJ ŚLADAMI STAROŻYTNYCH WOJSK RZYMSKICH

Szlak ten biegnie wzdłuż starożytnej rzymskiej drogi łączącej Sewillę z Gijón, czyli południe z północą Hiszpanii, przecinając cztery wspólnoty autonomiczne z ich różnorodnymi krajobrazami, kulturą i gastronomią: **Andaluzję, Estremadurę, Kastylię i León** oraz **Asturię**.

Trasa ta przebiega przez trzy rezerваты biosfery i dwa parki narodowe: **Doñanę** w Andaluzji i **Monfragüe** w Cáceres.

Możesz rozpocząć podróż w **Sewilli**, stolicy Andaluzji. Pospaceruj po ruchliwych

i tętniących życiem ulicach i placach jej historycznego centrum, a natrafisz na budynki wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Odwiedź dzielnice o własnej tradycyjnej atmosferze, takie jak Triana z licznymi tawernami i *tablaos* (lokalami poświęconymi wyłącznie tańcom i śpiewom flamenco) i skorzystaj z okazji, aby spróbować gazpacho, typowej dla Andaluzji zimnej zupy na bazie pomidorów.

W **Estremadurze** zobaczysz równiny pokryte polami uprawnymi, winnicami i łąkami. Będziesz zachwycony starym miastem **Cáceres** i stanowiskiem archeologicznym **Méridy**, wpisanymi na listę światowego dziedzictwa UNESCO. W prowincji Cáceres czekają na ciebie dwa malownicze miasteczka: **Hervás**, słynące z dzielnicy żydowskiej, z wąskimi i stromymi uliczkami, oraz **Plasencia**, z wyjątkowym kompleksem zabytków, w skład którego wchodzi dwie katedry, pałace i rezydencje szlacheckie. Zachwyci cię smak estremadurskiej szynki iberyjskiej, jednej z najlepszych w kraju oraz relaks w rzymskich łaźniach **Baños de Montemayor**.

▲ MOZAIKA RZYMSKA
MUZEUM NARODOWE SZTUKI RZYMSKIEJ
MÉRIDA

Region **Kastylija i León** z kolei szczyci się swoimi imponującymi zespołami zabytków. W **Salamance** znajduje się siedziba jednego z najstarszych uniwersytetów na świecie. **Zamora** zadziwi cię swoją wyjątkową romańską spuścizną. **León** dumnie jest ze wspaniałej katedry, jednej z najbardziej imponujących gotyckich świątyń w Hiszpanii. Typowe dla kuchni regionu są pieczenie z prosiaka i jagnięciny, które pozwolą nabrać sił do dalszej podróży.

W Asturii będziesz poznawać kolejne klejnoty architektury, jak przedromańskie kościoły **Santa María del Naranco** i **San Miguel de Lillo** w Oviedo. Kolejnym ciekawym punktem na trasie jest gmina Conseyu de **Mieres**, ważne miejsce przejścia dla wojsk rzymskich pomiędzy Asturią a Mesetą Iberijską. Krajobraz gór, dolin i rzek zachęca do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Kiedy dotrzesz już do celu, czyli miasta **Gijón**, wybierz się na spacer po jego plażach nad Zatoką Biskajską.

Usiądź w jednej z tutejszych restauracji i spróbuj dania rybnego lub fabady oraz tradycyjnego cydru z Asturii. Aby zakończyć poznawanie tej trasy, odwiedź pozostałości **rzymskiego muru i łaźnie**.

Jeśli lubisz grę w golfa, w miastach takich jak Gijón, Sewilla, León i Benavente masz do dyspozycji kilka pól golfowych z nowoczesną infrastrukturą oraz różnymi udogodnieniami.

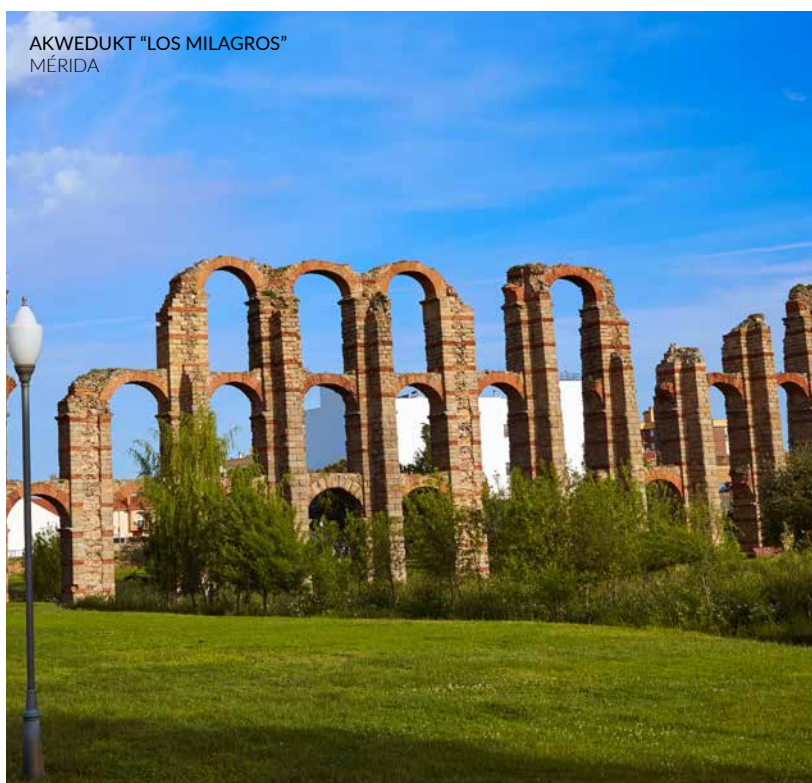
📍 www.rutadelaplata.com

DROGI SEFARADU: PODRÓŻ PO DAWNYCH ŻYDOWSKICH DZIELNICACH

Drogi Sefaradu (Caminos de Sefarad) to propozycja na podróż po najpiękniejszych dzielnicach żydowskich. To zaproszenie do odkrywania judaistycznej strony Hiszpanii i jej najważniejszych zabytków.

Na tej trasie znajduje się ponad 20 interesujących miejsc. Wśród nich wyróżnia się **Toledo**, miasto, które przez wieki było duchowym i administracyjnym centrum judaizmu na Zachodzie. Na ulicy Calle de los Reyes Católicos zobaczysz **synagogę Santa María la Blanca** z imponującymi kolumnami, a na ulicy Calle Samuel Levi **synagogę El Tránsito**, w której mieści się Muzeum Sefardyjskie. W pobliżu, na Travesía de la Judería, znajdziesz **Dom Żyda (Casa del Judío)**. W jego podziemiach można zwiedzić mykwę, żydowską łaźnię liturgiczną.

W mieście **Cáceres**, w dawnym żydowskim kwartale, wewnątrz dzielnicy otoczonej murami, mieści się **kaplica San Antonio**, zbudowana w miejscu dawnej synagogi. Duże wrażenie robią na tobie bielone wapnem kamienice wykorzystujące mur jako tylną ścianę oraz strome uliczki.

AKWEDUKT "LOS MILAGROS"
MÉRIDA

TOLEDO

Zdjęcie: Juan Aunm/123rf.com

▲ SEGOWIA

Każdego roku we wrześniu w mieście obchodzony jest Europejski Dzień Kultury Żydowskiej, a w listopadzie warto odwiedzić Średniowieczny Targ Trzech Kultur.

W **Segowii** zaś można pospacerować po zrewitalizowanej dzielnicy żydowskiej. W jej obrębie znajduje się stara synagoga obecnie przerobiona na **kościół Bożego Ciała** oraz stary **cmentarz żydowski**.

Inne godne odwiedzenia dzielnice żydowskie znajdziesz w Ávili, Barcelonie, Kordobie, Hervás, Plasencii czy Leónie. Poproś o Paszport Odkrywcy Sefaradu (Pasaporte del Descubridor) w punktach informacji turystycznej (jest darmowy) i odwiedzaj miasta z żydowskimi kwartałami należące do sieci.

SZLAKI DZIEDZICTWA AL-ANDALUS

Osiem wieków obecności muzułmanów odcisnęło głęboki ślad na całym Półwyspie Iberyjskim, ale to właśnie w Andaluzji ich kultura wydała najlepsze owoce. Odwiedź związane z nią miejsca

▲ MECZET-KATEDRA W KORDOBIE
KORDOBA

i budowle wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Szlaki Dziedzictwa *Al-Andalus* to dawne trakty łączące Emirat Grenady z resztą Andaluzji, Murcji i Portugalii.

Zanurz się w ekscytującą przeszłość na **Szlaku Kalifatu** łączącego **Kordobę** i **Grenadę**, w okresie *Al-Andalus* dawne stolice Kalifatu Kordoby i Emiratu Grenady Nasrydów. Pokonasz jedną z dróg na Półwyspie Iberyjskim najczęściej uczęszczanych przez średniowiecznych kupców z całego świata.

Szlak Nasrydów opowiada historię dawnego Emiratu **Grenady**. Znajdujące się na trasie pozostałości fortyfikacji i zamków przypominają o walkach terytorialnych między muzułmanami i chrześcijanami, jakie toczyły się na tych ziemiach. Szlak ciągnie się od miejscowości **Navas de Tolosa**, następnie przechodzi przez miasta **Úbeda**, **Baeza** oraz **Jaén** i kończy w **Grenadzie**. Po drodze można podziwiać piękne krajobrazy łańcuchów górskich **Sierra Morena**, **Sierra Magina** czy **Sierra de Cazorla y Segura**.

▲ AMFITEATR RZYMSKI DAWNEJ ITALIKI
SANTIPONCE (SEWILLA)

Na **Szlaku Almorawidów i Almohadów** odkryjesz ślady ich imperium w postaci zamków i budowli obronnych. Trasa obejmuje 400 kilometrów i prowadzi od miasta **Algeciras** (Kadyks) do **Grenady** dwoma różnymi drogami. **Jerez de la Frontera** (Kadyks) oraz **Ronda** (Malaga) to tylko niektóre z miast, które odwiedzisz podczas podróży.

BETYCKI SZLAK RZYMSKI

Trasa ta przebiega przez prowincje **Sevilla**, **Kordoba** i **Kadyks**, tworzące najbardziej wysuniętą na południe część starożytnej rzymskiej Hispanii.

W **Sewilli** warto zwiedzić ruiny starożytnego miasta Italica, miejsca narodzin cesarzy Trajana i Hadriana. Zobacz wspaniały rzymski teatr i amfiteatr, przejdź się po dawnych rzymskich ulicach i poznaj domostwa, budynki użyteczności publicznej i przedmioty codziennego użytku używane przez jego dawnych mieszkańców. Udaj się do miasta **Carmona**, aby odwiedzić **nekropolię**, muzeum miejskie i dwie rzymskie bramy. W Éci-

ja można obejrzeć imponującą mozaikę **Orszak Bachusa** w Miejskim Muzeum Historycznym.

Udaj się do **zamku w Almodóvar del Río** w prowincji Kordoba, gdzie kręcono sceny do serialu *Gra o tron*, i podziwiaj z góry widok na malownicze zakola rzeki Gwadalkiwir. W określonych terminach w zamkowej restauracji serwowane są zestawy dań średniowiecznych. W niedalekiej **Kordobie** wznoszą się **rzymskie mury** miejskie, malownicza starówka, jedna z największych w Europie, oraz największy skarb miasta – **Wielki Meczet**.

Kolejnym ważnym miastem na tej trasie jest **Kadyks**. Pospaceruj jego ulicami o kolonialnym charakterze i odwiedź **rzymski teatr**, **Dom Biskupa** oraz **Muzeum Archeologiczne**. Jeśli upał da ci się we znaki, wykup się w morzu na plaży **La Caleta** lub udaj się na plażę **Bolonia** w Tarifie, aby podziwiać wspaniały zachód słońca. Warto też zwiedzić tam stanowisko archeologiczne w miejscu dawnego rzymskiego miasta **Baelo Claudia**.

SZTUKA I ARCHITEKTURA

▲ JASKINIA ALTAMIRA
KANTABRIA

Chciałbyś cofnąć się do czasów Prehistorii? Eksploruj tajemnicze jaskinie i odkryj miejsca z zachowanymi do dziś malowidłami i rytami stanowiącymi pierwszą sztukę ludzkości.

SZLAKI SZTUKI NASKALNEJ: ŚLADAMI PREHISTORII

W Hiszpanii można odwiedzić prawie sto miejsc, w których ślady naszych przodków przetrwały do dziś. Trzy z nich zostały wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO: Jaskinia Altamiry i sztuka naskalna z okresu paleolitu w północnej Hiszpanii, Prehistoryczna sztuka naskalna w Coa Valley i Siega Verde i sztuka naskalna basenu Morza Śródziemnego na Półwyspie Iberyjskim. W sumie 12 tras daje okazję obejrzenia najwcześniejszych w dziejach ludzkości galerii sztuki naskalnej w Europie.

Odwiedzając jaskinie Zielonej Hiszpanii, takie jak **Ekainberri** (Guipúzcoa), **Altamira** (Kantabria) i **Tito Bustillo** (Asturia), zanurzysz się w tajemniczym świecie paleolitu wśród jego wspaniałych malowideł i rysunków naskalnych liczących od 12 000 do 40 000 lat. Warto też obejrzeć ryty pod gołym niebem w **Siega Verde** (Salamanca).

Artystyczny styl zdobienia grot i schronisk skalnych w **basenie Morza Śródziemnego** (obejmującym Aragonię, Katalonię, Wspólnotę Walencką, Kastylię-La Manche, Murcję i Andaluzję), nazwany stylem **lewantyńskim**, uznany został za unikatowy na skalę światową. Tematy tej sztuki przybliżają obrzędy i sceny polowań prehistorycznych myśliwych w Europie.

Imponujące przykłady **schematycznej sztuki** iberyjskiej rozwiniętej w neolicie i epoce brązu odnajdziemy w petroglifach **Campo Lameiro** (Pontevedra), w schroniskach skalnych **Valonsadero** (Soria), **Fuencaliente** (Ciudad Real) przy **zamku Castillo de Monfragüe** (Cáceres), **Los Angeles Letreros** (Almería) oraz w jaskini **Gáldar** (Gran Canaria).

① **Więcej informacji:** www.prehistour.eu

ODKRYJ SZTUKĘ ROMAŃSKĄ W PÓŁNOCNEJ HISPANII

Wybierz się w podróż w czasy średniowiecza. Poznaj bogate hiszpańskie dziedzictwo romańskie w północnej części Hiszpanii pośród przyrody i krajobrazów o wyjątkowym pięknie.

Zachwyci cię asturyjski przedromański szlak przecinający imponujące doliny i góry. Na całej jego długości spotkasz zabytki wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Najbardziej znanym obiektem jest budynek **Santa María del Naranco**. Urzeknie cię widok jego smukłej sylwetki wznoszącej się na szczycie góry. Spacerując ulicami **Oviedo**, natrafisz na Świętą Komnatę (**La Cámara Santa**), gdzie prezentowana jest wspniana złota biżuteria z drogocennymi kamieniami.

Na **Szlaku Romańskim w dolinie Boí** w Pirenejach w prowincji Lleida czeka na ciebie kompleks zabytków z takimi perłami architektury jak otoczony przyrodą kościół **Santa María de Taüll**, który zachwyca odwiedzających już od XII wieku.

Również w Pirenejach, w prowincji Huesca, miasto **Jaca** słynie z jednej z najstarszych romańskich świątyń w Hiszpanii, to jest **katedry San Pedro de Jaca**. W tej samej prowincji warto zajrzeć do **zamku Loarre**, jednej z najlepiej zachowanych romańskich fortec w Europie.

Dalej na zachód, w regionie **Kastylii i León**, warte uwagi jest miasto **Santo Domingo de Silos** (Burgos) z klasztorem benedyktynów, światowej klasy zabytkiem romańskim, który dziś jest celem wielu pielgrzymek duchowych i artystycznych.

Część **Szlaku Romańskiego Palencji** przebiega również w pięknej scenerii przyrody i obejmuje największe skupisko romańskich kościołów i kaplic w całej Europie. Spodobają ci się miejscowości **Frómista** z **kościołem San Martín de Tours** oraz **Carrión de los Condes** – ośrodek o dużym znaczeniu w epoce średniowiecza.

Zamora uważana jest za stolicę romańszczyzny ze względu na największą liczbę zabytków w tym stylu. Koniecznie odwiedź tutejszą katedrę, jedną z najmniejszych, ale i najstarszych w Kastylii i Leónie. Zaskoczy cię jej niezwykła wieża-latarnia na skrzyżowaniu nawy i transeptu w kształcie cylindra z 16 witrażami. Spodoba ci się także zbudowane na planie wachlarza pobliskie miasteczko Toro, w centrum którego wznosi się kolegiata Santa María la Mayor z XII wieku.

W **Ribeira Sacra**, obszarze **Galicji** śródlądowej, który obejmuje brzegi rzek Sil i Miño, czeka na ciebie kilkanaście klasztorów, które są świadectwem znaczenia i potęgi tego regionu w okresie średniowiecza. Wśród nich wyróżnia się **San Esteban de Ribas de Sil**, położony na północ od gminy Nogueira de Ramuín. Ten największy klasztor w Ribeira Sacra, dziś pełni funkcję luksusowego hotelu sieci Paradores de Turismo.

ZAKOCHAJ SIĘ W SZTUCE MUDEJAR W ANDALUZJI

Jeśli lubisz sztukę i architekturę, ta trasa pozwoli ci odkryć unikalny styl – sztukę mudejar, która jest połączeniem dwóch tradycji artystycznych, islamskiej i chrześcijańskiej.

Jej przykłady można znaleźć w całej Andaluzji. W **Kordobie** odwiedź tak wyjątkowe miejsca jak **synagoga** czy prawdziwy klejnot pośród zabytków – **Wielki Meczet**. Przejdź się po jego wnętrzach pośród setek kolumn i dwukondygnacyjnych arkad, podziwiaj kopuły i koronki rzeźbionego marmuru, mozaiki oraz rysunki. A pośrodku natkniesz się na niesamowitą chrześcijańską katedrę.

Królewski Alkazar w Sewilli to zespół pałaców otoczonych murem obronnym. Można tu znaleźć elementy stylów architektonicznych ze wszystkich okresów, ale dominuje mudejar i renesans. Zwróć uwagę na **patio Las Doncellas**, dawne miejsce oficjalnych spotkań oraz **patio Las Muñecas**, zarezerwowane na prywatne wydarzenia. Ogrody Alkazaru są niesamowite. Odpręż się, spacerując wytyczonymi alejkami pośród kanałów wodnych, fontann, bijących źródełek oraz dekoracji ceramicznej z mauretańskimi motywami.

Także **Grenada** ma swój własny Szlak Mudejar z pięknymi budynkami takimi jak **klasztor Santa Isabel La Real** czy **pałac Madraza** i wspomniana wcześniej Alhambra.

LEGENDARNE ZAMKI

Hiszpania to kraina zamków. Poznaj te dawne twierdze wzniesione na trudno dostępnych wzgórzach. Ich budowa i historia ściśle związana jest z czasami rekonkwisty, ale niektóre zbudowane zostały w celu obrony wybrzeży przed atakami piratów. Do dziś przetrwała tylko jedna dziesiąta z nich.

Zamek Belmonte w Cuence to renesansowy skarb. Ma formę wieloboku, którego

cylindryczne wieże tworzą sześciopromienną gwiazdę. Jeśli wybierzesz się tu w okresie maja i czerwca, możesz wziąć udział w dniach rekonstrukcji historycznych na zamku, podczas których odtwarzane jest średniowieczne życie wojskowe we wszystkich jego aspektach.

▲ PATIO LAS DONCELLAS W KRÓLEWSKIM ALKAZARZE W SEWILLI
SEWILLA

Zamek Coca w prowincji Segowii sprawi, że będziesz marzyć o dawnych czasach. Po przejściu przez bramę warowną zamykaną broną trafisz na imponującą wieżę, Torre del Homenaje. W sali zbrojowni zachwyci cię piękne gotyckie sklepienie żebrowe z geometrycznymi mozaikami. Skorzystaj z okazji i odwiedź uroczą, zabytkową Segowieę słynną m.in. z rzymskiego akweduktu.

Zamek Ponferrada (León) również zrobi na tobie ogromne wrażenie. Wzniesiony przez zakon rycerski templariuszy, mieści obecnie Bibliotekę Templariuszy oraz Centrum Badań i Studiów Historycznych z ponad tysiącem dzieł, wśród których znajdują się faksymilia prac Leonarda Da Vinci.

▲ ZAMEK BELMONTE
CUENCA

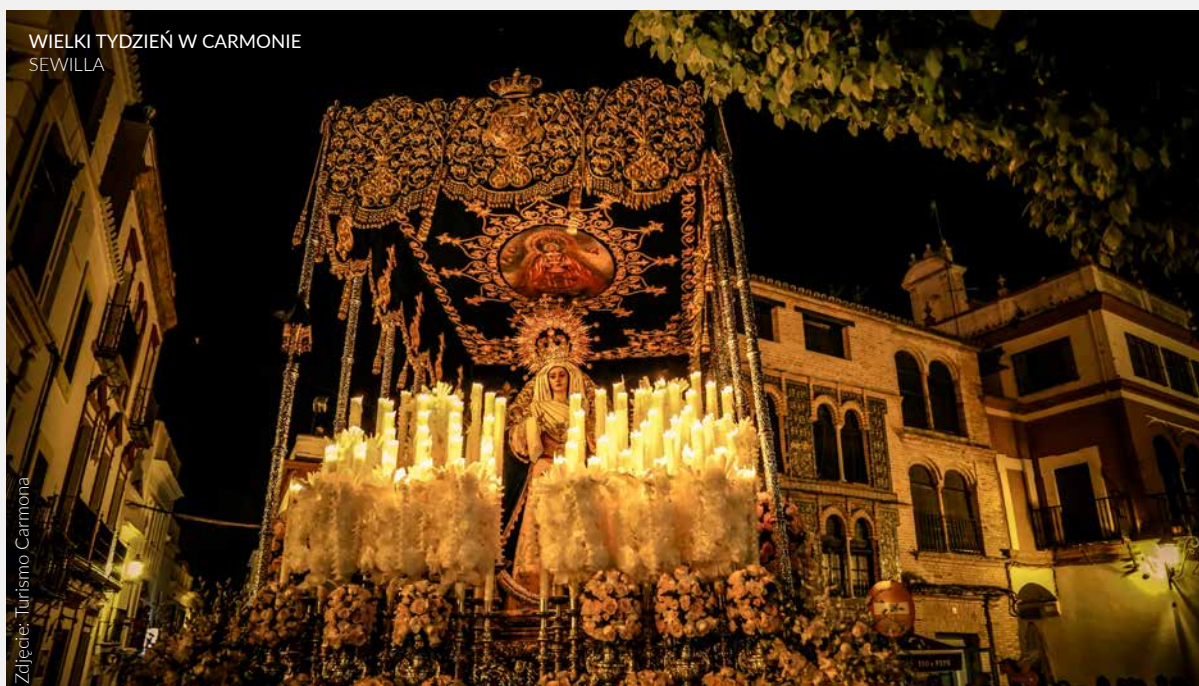
Zamek La Mota w prowincji Valladolid, **zamek Loarre** w prowincji Huesca, **zamek Almodóvar del Río** w prowincji Kordoby i wiele innych wspaniałych zamków rozmieszczonych jest po całym hiszpańskim terytorium. Popytaj w biurach informacji turystycznej, gdyż każda wspólnota autonomiczna oferuje własny Szlak Zamków.

SZLAKI OBCHODÓW WIELKIEGO TYGODNIA: TRASY W SERCU ANDALUZJI

Czy chcesz poznać andaluzyjską tradycję obchodów Wielkiego Tygodnia i związaną z nią sztukę sakralną? Caminos de Pasión, czyli Szlaki obchodów Wielkiego Tygodnia to trasy łączące historię, dziedzictwo artystyczne, tradycję, gastronomię i przyrodę dziesięciu gmin w sercu Andaluzji: **Alcalá la Real** (w prowincji Jaén), **Baena**, **Cabra**, **Lucena**, **Priego de Córdoba** i **Puente Genil** (w prowincji Kordoby) oraz **Carmona**, **Écija**, **Osuna** i **Utrera** (w prowincji Sewilli).

Odkryj miejsca o bogatej spuściźnie historycznej i artystycznej. Weź udział w emocjonujących wydarzeniach religijnych. Podziwiaj spektakularne przykłady sztuki sakralnej tego regionu. Poznaj jej mieszkańców oraz ich gościnność, koniecznie skosztuj andaluzyjskiej kuchni.

① www.caminosdepasion.com

WIELKI TYDZIEŃ W CARMONIE
SEWILLA

Zdjęcie: Turismo Carmona

POZNAJ SMAKI HISZPANII

▲ DEGUSTACJA WINA
LA RIOJA

SZLAKI WINA

La Rioja to jedna z najbardziej rozpoznawalnych nazw pochodzenia wina na świecie. Przyjedź, by ją poznać przy posiłku spożywanym w otoczeniu beczek z winem. Odwiedź winnice i weź udział w degustacji. Możesz przenocować w hotelach-bodegach lub zrelaksować się po doskonałym sparowaniu przekąsek z odpowiednim rodzajem wina przez szefów kuchni lub poddać się zabiegom winoterapii. W tej krainie win znajduje się ponad 500 winnic, z których około 80 otwiera swoje podwoje dla zwiedzających.

Na **Szlaku Rioja Alavesa** w Kraju Basków można podziwiać awangardowe budynki i bodegi zwane katedrami wina i będące dziełami najśłynniejszych współczesnych architektów takich jak Santiago Calatrava – autor projektu Bodegas Ysios w Laguardii, czy Frank Gehry – twórca Miasta

Wina w Elcie. W okolicach tych enklaw można skorzystać z szerokiej oferty zabiegów Spa&Wellness, które wzbogacą program pobytu.

W **Rías Baixas** w Galicji można odkryć wszystko, co wiąże się z albariño, świeżym i młodym winem wytwarzanym na tym obszarze. Odwiedź bodegi i plantacje winorośli, a także poznaj miejsca oraz życie ludzi związane z jego produkcją. Przy stole ciesz się niepowtarzalnym połączeniem galisyjskiej kuchni z tym wyjątkowym winem.

Weź udział w popularnych wydarzeniach gastronomicznych, takich jak święto wina Fiesta del Albariño w Cambados lub święto owoców morza Fiesta del Marisco w O Grove. Wędruj pośród przyrody, obserwując ptaki w Parku Narodowym Wysp Atlantyckich. Wybierz się na rejs katamaranem wzdłuż ujścia

rzeki Arousa lub uprawiaj sporty wodne na plażach Sanxenxo. Poznaj interesujące dziedzictwo historyczne okolicznych miasteczek; od kościołów romańskich poczynając, po typowe dla Galicji rezydencje zwane pasos, takie jak te w Cambados.

Na południu Andaluzji leży okręg **Marco de Jerez**, kraina o głęboko zakorzenionej tradycji winiarskiej i wielu atrakcjach turystycznych. Skosztujesz tu win wytrawnych takich jak fino, czy słodkich deserowych jak muszkatel, bądź takich jak manzanilla. Otoczenie pięknej przyrody, kultura regionu i gastronomia z pewnością cię zachwycą.

Niektóre z miast, które odwiedzisz po drodze to Jerez, El Puerto de Santa María, Sanlúcar de Barrameda, Rota i Chiclana. Szczyć się ponad 3200 godzinami słońca rocznie, więc koniecznie skorzystaj ze stroju kąpielowego i popływaj w morzu. Obejrzyj pokaz ujeżdżania koni w szkole Escuela de Jerez lub podziwiał słynne wyścigi konne w Sanlúcar. Świeżym powietrzem można odetchnąć w chronionych obszarach przyrodniczych, takich jak Park Narodowy Doñana i Park Narodowy Alcornocales.

Kwintesencją hiszpańskiego wina musującego jest cava. Możesz ją odkryć w jednej z bodeg w Katalonii, regionu, który jest głównym producentem tego gatunku. Dobrym sposobem na bliższe poznanie tego wyjątkowego wina jest **Szlak Wina i Cavy w Penedès**. Dołącz do wiosennego festiwalu Primavera del Cava, uczestnicząc w różnych zajęciach związanych z uprawą, produkcją i degustacją wina lub wsiądź do helikoptera, aby zobaczyć z góry początek wegetacji winorośli.

SZLAK SZYNKI IBERYJSKIEJ

Szynka iberyjska stanowi jedynie około 10% w ogólnej produkcji szynki w Hiszpanii. Powstaje ze świni rasy iberyjskiej wypasanej pod gołym niebem na łąkach rozciągających się na południe od Salamanki (**Guijuelo**), w Estremadurze (**Dehesa de Extremadura**), w okolicach Kordoby (**Los Pedroches**) oraz Huelvy (**Jabugo**). Stanowi jeden ze sztandarowych wyrobów hiszpańskiej gastronomii.

Wszystkie te obszary mają swoje własne szlaki turystyczne. Najlepszy czas na tę wycieczkę to okres od października do maja. Są to miesiące ostatniej fazy hodowli świń iberyjskich przebiegającej na pastwisku zwanej la montanera. To też okazja, by w asyście hodowców posłuchać o całym procesie i pospacerować pośród ważących ponad sto kilogramów oswojonych świń. W programach wycieczek znajdzie się wiele innych atrakcji takich jak degustacje produktów z wieprzowiny iberyjskiej, pokazy krojenia szynki, wyprawy rowerowe przez łąki i pastwiska czy przejażdżki samochodami terenowymi 4x4.

SZYNKA IBERYJSKA

DROGA ŚW. JAKUBA (CAMINO DE SANTIAGO)

▲ KATEDRA W SANTIAGO DE COMPOSTELA
SANTIAGO DE COMPOSTELA

Załóż wygodne buty i wybierz się na pieszą wędrówkę tysiącletnim szlakiem wpisanym na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Twój cel to **Santiago de Compostela**, galisyjskie miasto, miejsce wiecznego spoczynku św. Jakuba Apostoła. Tysiące ludzi pielgrzymuje co roku do jego grobu kierowanymi różnymi motywami, takimi jak religia, sprawy osobiste, kultura, sport czy inne. Niezależnie od tego, co jest twoim bodźcem, pokonując tę trasę nie będziesz zawiedziony, gdyż pozwoli ci ona poznać ludzi z różnych stron świata.

Szlak możesz też pokonać rowerem, konno, a nawet częściowo żeglując po Zatoce Biskajskiej.

Do Santiago można dostać się kilkoma szlakami. Najczęściej wybierana jest **Droga Francuska** ciągnąca się od **Pirenejów**, wzdłuż południowych zboczy Gór Kantabryjskich, do Galicji.

W prowincji **A Coruña** czeka na ciebie wspaniałe miasto **Santiago de Compostela**, kres twojej pielgrzymki. Przy pięknym placu **Plaza del Obradoiro**, gdzie zbiegają się wszystkie szlaki prowadzące

do miasta, wznosi się **katedra**, prawdziwy klejnot sztuki romańskiej. W jej wnętrzach, nawach i kaplicach poczujesz duchowość tego niezwykłego miejsca.

Oprócz Drogi Francuskiej istnieją inne trasy, którymi można dotrzeć do Santiago. Najstarsza z nich to tzw. Droga Pierwotna (**Camino Primitivo**) wiodąca przez zielone obszary zachodniej Asturii. Jeśli wybierzesz Drogę Północną (**Camino del Norte**), nad brzegiem Zatoki Biskajskiej poznasz wybrzeże **Kraju Basków, Kantabрії, Asturii i Galicji**.

Niezależnie od tego, którą trasę wybierzesz, czekają cię niezapomniane wrażenia, a przemierzając kolejne regiony, będziesz też cieszyć się ich wspaniałą lokalną kuchnią.

▼ WZGÓRZE MONTE GOZO
SANTIAGO DE COMPOSTELA

